

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Vejledning til Finansiering EUD Grundfag

2023

Vejledning til Finansiering

2023

2023

ISBN nr. [xxx xxx xxx] (web udgave)

Design: Center for Kommunikation og Presse

Denne publikation kan ikke bestilles.

Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.uvm.dk

Børne- og Undervisningsministeriet

Departementet

Frederiksholms Kanal 21

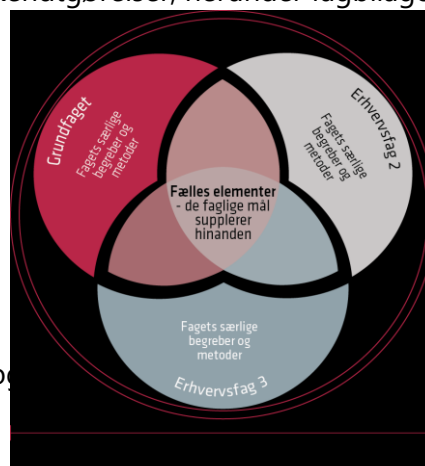
1220 København K

Vejledning til grundfag

Denne vejledning indeholder forklarende kommentarer til nogle af de gældende bekendtgørelsesbestemmelser, men indfører ikke nye bindende krav. Alle bindende bestemmelser for undervisningen og prøverne i erhvervsuddannelserne findes i uddannelseslovene og de tilhørende bekendtgørelser; herunder fagbilagene i bekendtgørelsen om grundfag.

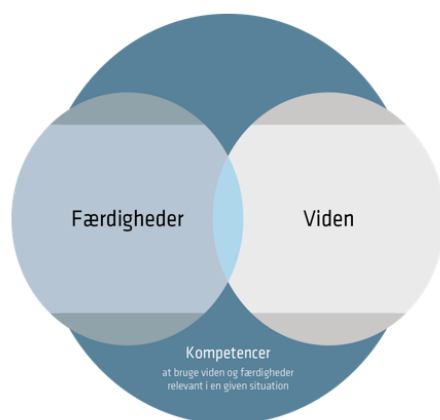
Vejledningen kortlægger fagets rolle i erhvervsuddannelserne og præciserer sammenhængen mellem grundfaget og øvrige fag i uddannelserne. Vejledningen understøtter en helhedsorienteret tilgang med henvisninger til eksempler fra undervisningspraksis.

Eksempler på god praksis samt anbefalinger og inspiration udgør dermed et af ministeriets bidrag til faglig og pædagogisk fornyelse.

Viden – færdigheder – kompetencer

Beskrivelsen af de faglige mål tager udgangspunkt i den europæiske brug af begreber, hvor faglige mål kaldes læringsudbytte og indeholder begreberne viden, færdighed og kompetence.

Viden er noget man har - beskriver de indholdsområder, stofområder og faglige områder, som man beskæftiger sig med i faget.

Færdighed er noget man kan - en dygtighed og en evne for et eller andet. Færdigheder viser sig i form af teknikker og indgår i udførelsen af opgaver og problemer.

Kompetence er noget man gør - elevens potentielle handlingsformåen i en given situation og elevens evne til at gøre noget i bestemte kontekster. Kompetencer betyder at man har viljen og evnen til at bruge sin viden og sine færdigheder i en given situation

Inspiration og guidelines

[Bekendtgørelse om grundfag, erhvervsfag og erhvervsrettet andetsprogsdansk i erhvervsuddannelserne](#), 2022.

[Den taksonomiske beskrivelsesramme for grundfagenes faglige mål](#), 2014.

[Definition af pædagogiske principper](#), 2017.

[Bedømmelseskriterier](#), 2018.

[De fire grundelementer ved prøver og eksamen](#), 2019.

[Regler og gode råd ved prøver og eksamen](#), 2019.

[Find emu-respons og opret dig som bruger](#), 2022.

Emu-respons er et fagligt fællesskab i grundfagene. Her kan du stille spørgsmål til fagkonsulenten, få inspiration, vidende og oprette skolenetværk.

Indhold

Vejledning til grundfag.....	3
Viden – færdigheder – kompetencer.....	3
Inspiration og guidelines.....	4
Indledning.....	6
1 Identitet og formål	7
1.1 Identitet.....	7
1.2 Formål.....	7
2 Faglige mål og fagligt indhold	9
2.1 Faglige mål og kernestof	9
2.2 Supplerende stof.....	12
3 Tilrettelæggelse	14
3.1 Didaktiske principper.....	14
3.2 Arbejdsformer	15
3.3 IT i undervisningen	17
3.4 Samspil med andre fag.....	18
4 Dokumentation.....	19
5 Evaluering.....	20
5.1 Løbende evaluering	20
5.2 Afsluttende standpunktsbedømmelse.....	20
5.3 Afsluttende prøve	20
5.3.1 Eksaminationsgrundlag	22
5.3.2 Bedømmelsesgrundlag.....	23
5.3.3 Bedømmelseskriterier.....	23

Indledning

Vejledningen udfolder og forklarer fagbilaget finansiering til grundfagsbekendtgørelsen.

Vejledningen indeholder uddybende og forklarende kommentarer til fagbilagets punkter og bidrager med anbefalinger og inspiration til det faglige, pædagogiske og didaktiske arbejde med at tilrettelægge undervisningen i grundfaget.

Desuden gives eksempler på god praksis, herunder links til eksempler på undervisningsforløb på emu.dk. Praksiseksemplerne er tænkt som inspiration til indhold, form og niveau.

Strukturen i vejledningen følger fagbilaget. Citater fra fagbilaget er anført med kursiv skrift.

1 Identitet og formål

1.1 Identitet

I fagbilaget står følgende:

" Finansiering er et samfundsvidenskabeligt fag, der omfatter viden og kundskaber om finansielle institutioner og deres produkter samt finansielle markeder. Faget beskæftiger sig med finansielle beslutninger omkring kapitalfremskaffelse og finansielle investeringer i en international kontekst. Der arbejdes i faget med almenmenneskelige spørgsmål i relation til individ, virksomhed og samfund"

Den finansielle videnskab kan opdeles i to hovedgrene, mikroøkonomi og makroøkonomi. Mikroøkonomien er den del af den finansielle videnskab, der beskæftiger sig med forbrugerne, virksomhederne, investorerne og andre agents finansielle adfærd. Makroøkonomien beskæftiger sig med fænomener for den samlede økonomi, f.eks. udviklinger i den samlede vækst i den nationale og internationale produktion, inflationen og rentedannelsen.

Videnskabsområdet finansiering er rammen for en række forskningsområder af makroøkonomisk og mikroøkonomisk karakter. Det drejer sig om forskning omkring de finansielle markeder, som ofte opdeles i kreditmarkederne og aktiemarkederne, samt forskning omkring virksomhedens kapitalfremskaffelse og finansielle investeringer.

Problemstillingerne omkring de finansielle markeder knytter sig til deres formål: At formidle likviditet mellem finansielle enheder med et likviditetsoverskud og enheder med et likviditetsunderskud. De finansielle institutioner har en vigtig rolle i denne formidling, specielt i forhold til virksomhederne. Virksomhederne revurderer løbende deres kapitalfremskaffelse og finansielle investeringer af hensyn til deres finansielle stilling på kort og lang sigt.

Faget finansiering beskæftiger sig således med de finansielle problemstillinger set fra en virksomheds og husholdnings synsvinkel. De finansielle institutioner og markeder studeres, fordi udviklingerne her sætter rammer for virksomhedernes og husholdningernes handlemuligheder

1.2 Formål

I fagbilaget står følgende:

" Gennem undervisningen skal eleverne udvikle deres evne til at analysere, vurdere og formidle problemstillinger omkring kapitalfremskaffelse og finansielle investeringer gennem anvendelse af fagets teori. Undervisningen skal desuden fremme elevernes evne til at arbejde struktureret og målrettet, men også innovativt med løsning af en virksomheds finansielle udfordringer. Undervisningen skal udvikle elevernes evne til at

forholde sig til virksomhedens finansielle handlemuligheder i en international kontekst. Undervisningen skal bidrage til udviklingen af elevernes digitale kompetencer og dannelse. Desuden skal undervisningen fremme elevernes nysgerrighed og engagement i fagets discipliner og de uddannelses- samt karrieremæssige muligheder, som faget indbyder til. Undervisningen skal endelig fremme elevernes evne til produktion af viden i overensstemmelse med god akademisk praksis. Faget skal bidrage til udviklingen af elevernes almindannelse ved at skærpe elevernes forståelse af sig selv som individer og borgere i et åbent markedsøkonomisk og demokratisk samfund"

Det fremgår bl.a. af bekendtgørelse om lov om erhvervsuddannelser § 1, at formålet med uddannelserne er at give eleverne en uddannelse, der giver grundlag for deres fremtidige arbejdsliv, udvikler deres interesse for og evne til aktiv medvirken i et demokratisk samfund og samtidig bidrager til deres personlige udvikling, imødekommer arbejdsmarkedets behov for erhvervsfaglige og generelle kvalifikationer samt giver eleven grundlag for videreuddannelse. Formålet med undervisningen i faget knytter tydeligt an til erhvervsuddannelsernes formål

2 Faglige mål og fagligt indhold

2.1 Faglige mål og kernestof

I fagbilaget står følgende:

" Eleverne skal kunne:

- afgøre hvilke forhold, der har betydning for en virksomheds kapitalanskaffelse og finansielle investeringer, herunder demonstrere viden og kundskaber om fagets identitet og metoder*
- identificere, formulere og løse afgrænsede problemer, der knytter sig til en virksomheds kapitalanskaffelse og finansielle investeringer*
- anvende simple finansielle modeller _*
- ræsonnere med anvendelse af fagets teori*
- indsamle, bearbejde og præsentere informationer om finansielle forhold og vurdere informationernes troværdighed og relevans*
- fortolke og formidle informationer om finansielle forhold bredt og i samspil med andre fag*
- anvende simple matematiske og digitale redskaber."*

Fagets mål knytter sig til identifikationen af de kompetencer som karakteriserer finansiell kompetence. Kompetencerne er visualiseret som blade i en økonomifaglig kompetenceblomst. Hver for sig refererer karakteristikkene til begrebet 'en økonomisk kompetence' forstået som nogens indsigtfulde parathed til at handle på en måde, der lever op til en særlig slags økonomiholdige udfordringer i en given situation

Afgøre hvilke forhold, der har betydning for en virksomheds kapitalanskaffelse og finansielle investeringer, herunder demonstrere viden om fagets identitet og metoder

Denne kompetence drejer sig om elevernes evne til at skelne mellem hvilke spørgsmål, der er væsentlige for en virksomheds finansielle forhold, og hvilke der ikke er, samt at vide hvor- når de skal bringes i spil. Kompetencen handler endvidere om, selv at kunne stille sådanne spørgsmål, og at have blik for, hvilke typer af svar, der kan forventes i en given sammenhæng.

Identificere, formulere og løse problemer, der knytter sig til en virksomheds kapitalanskaffelse og finansielle investeringer

Denne kompetence består i elevens evne til at identificere og formulere og løse udfordringer der knytter sig til en virksomheds finansielle beslutninger. Denne kompetence omfatter endvidere evnen til at konsekvensvurdere alternative beslutninger.

Anvende finansielle modeller og forklare modellernes forudsætninger

Denne kompetence består af elevernes evne til at anvende finansielle modeller, herunder modeller der kan beskrives matematisk. Kompetencen omfatter desuden evnen til at være kritisk over for de resultater anvendelsen af modellerne fører frem til.

Ræsonnere med anvendelse af fagets teori, herunder kunne forklare sammenhænge mellem virksomhedens kapitalbehov og kapitalfremskaffelse

Denne kompetence består i elevernes evne til, på den ene side at kunne følge og bedømme et finansielt ræsonnement, herunder kunne vurdere sammenhængen mellem en række finansielle forhold. På den anden side består kompetencen i at kunne gennemføre et økonomisk ræsonnement.

Indsamle, bearbejde og præsentere informationer om en virksomheds finansielle forhold og vurdere informationernes troværdighed og relevans

Denne kompetence består i elevernes evne til at indsamle, bearbejde og præsentere informationer om økonomiske forhold. Kompetencen handler desuden om at overskue mulige kilder såvel primære som sekundære til en given problemstilling, således at der kan foregå en kvalificeret indsamling og udvælgelse af informationer.

Fortolke og formidle informationer om finansielle forhold bredt og i samspil med andre fag

Denne kompetence består i elevernes evne til at sætte sig ind i og fortolke andres økonomiske udsagn og tekster, dels evnen til at udtrykke sig på forskellige måder om finansielle forhold over for forskellige kategorier af modtagere. Kompetencen har både en udtryksside, hvor eleven er afsender af kommunikation, og en modtagende side, hvor eleven sætter sig ind i og fortolker andres udsagn og tekster.

Udvælge og anvende relevante matematiske redskaber og digitale værktøjer

Denne kompetence består i elevernes evne til at udvælge og anvende relevante matematiske og digitale redskaber i forbindelse med indsamling, behandling og formidling af finansielle forhold. Kompetencen forudsætter, at eleverne har et matematisk beredskab, og at eleverne har indsiget de digitale muligheder.

I fagbilaget står følgende:

” Gennem kernestoffet skal eleverne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber. Kernestoffet er:

Finansielle markeder

- pengemarkedet, obligationsmarkedet, aktiemarkedet

Centralbankerne

- centralbankernes hovedopgaver på pengemarkedet og valutamarkedet, internationalt penge- og valutasamarbejde

Realkreditinstitutionerne og deres produkter

- realkreditinstitutionerne hovedopgaver, analyse af realkreditprodukter

Pengeinstitutionerne og deres produkter

- pengeinstitutionernes hovedopgaver, analyse af indlåns- og udlånsprodukter

Fondsbørser og deres produkter

- fondsbørsernes hovedopgaver, analyse af investeringer i aktier og obligationer”

Finansielle markeder	
Pengemarkedet	Markedet for korte gældsbeviser. Nationalbanken og pengeinstitutter. Pengemængde, likviditet og rente.
Valutamarkedet	Markedet for valuta. Valutarisiko og nettoposition. Risikoafdækning, valutaterminsforretninger og valutaoptioner. Valutalån
Obligationsmarkedet	Obligationssudstedere. Obligationstyper. Obligationbegreber, herunder obligationskurser, kursværdi, direkte rente og effektiv rente.
Aktiemarkedet	Aktier, aktiebegreber, aktieklasser. Kapitaltilførsel og børsnotering.

Centralbankerne	
Centralbankernes penge markedet og hovedopgaver på valutamarkedet	Nationalbankens hovedopgaver og funktion. Rentedannelse, kort og lang rente. Økonomisk vækst og inflation. Pengepolitik – Nationalbankens redskaber. Valutapolitik – Nationalbankens redskaber.
Internationalt penge- og valutasamarbejde	ECB, hovedopgaver og funktion. Federal Reserve. Rentedannelse i EU og internationalt

Pengeinstitutionerne og deres produkter	
Realkreditinstitutionernes hovedopgaver	Realkreditinstitutionernes funktion, funding og forretning. Realkreditobligationer
Analyse af indlåns- og udlånsprodukter	Obligationslån og kontantlån. Fastforrentede lån og rentetilpasningslån. SDO, andre realkreditlån, afdragsfrihed, renteloft og kurssikring. Omkostninger ved realkreditlån. Indfrielse og konvertering af realkreditlån. Vurdering og valg af realkreditlån

Fondsbørser og deres produkter	
Fondsbørsernes hovedopgaver	Fondsbørsernes hovedopgaver og produkter. Handel med værdipapirer. Aktører på aktie- og obligationsmarkedet. Investorer og investorprofil
Analyse af investeringer i aktier	Risiko og afkast. Fortjeneste og tab på aktier. Prisfastsættelse, aktietyper og kurs-svingninger. Regnskabsrelaterede og børsrelaterede nøgletal. Fundamentalanalyse. Vurdering af aktier. Teknisk analyse. Udvalgte udenlandske aktiemarkeder
Analyse af investeringer i obligationer	Risiko og afkast. Fortjeneste på obligationer. Forhold, som påvirker obligationskursene. Vurdering af obligationer.

2.2 Supplerende stof

I fagbilaget står følgende:

“ Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof vælges til at belyse aktuelle problemstillinger omkring kapitalfremskaffelse og finansielle investeringer. Det supplerende stof er typisk erhvervsnyheder om de finansielle markeder, aktieanalyser, analyser af renteutviklingen og udviklingen på boligmarkedet, oftest i et globalt perspektiv. Der kan indgå materiale på engelsk samt, når det er muligt, på andre fremmedsprog.”

Det supplerende stof skal udvælges, således at det sammen med kernestoffet medvirker til opfyldelsen af de faglige mål. Stoffet skal perspektivere og uddybe kernestoffet og udvide elevernes horisont på området.

De aktuelle problemstillinger omkring bl.a. kapitalfremskaffelse og finansielle investeringer udvælges i en praksisnær sammenhæng – gerne i samarbejde med lokale virksomheder.

3 Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

I fagbilaget står følgende:

”I finansiering arbejdes med aktuelle og virkelighedsnære problemstillinger, hvor virksomheder analyseres ud fra en helhedsorienteret synsvinkel.

Det induktive undervisningsprincip er centralt i bestræbelserne på at udfordre eleverne på deres kompetencer i faget. Det deduktive undervisningsprincip anvendes ved korte og målrettede forløb, hvor der er fokus på at formidle fagets teori; begreber, modeller, modelforudsætninger og begrænsninger.

Der lægges vægt på, at eleverne udfordres på deres evne til konvergent såvel som divergent tænkning, at de udfordres i forhold til at kunne anvende de digitale muligheder på en hensigtsmæssig måde. Der lægges desuden vægt på, at eleverne udfordres i forhold til deres internationale udsyn. Der skal lægges afgørende vægt på, at den enkelte elev får mulighed for selvstændigt at formidle faglige problemstillinger, herunder fremføre faglige ræsonnementer. I tilrettelæggelsen inddrages elevernes viden, kundskaber og kompetencer fra andre fag, som eleverne hver især har, så de bidrager til perspektivering af emnerne og belysning af fagets almen dannende sider.”

I finansiering arbejdes der med løsning af de finansielle problemer set fra virksomhedens synsvinkel. Der arbejdes med beskrivelse af virksomhedernes finansielle adfærd og beslutninger. Desuden arbejdes med modeller, der beskriver finansielle sammenhænge og giver anvisning på effektiv beslutningstagning. Det er grundlæggende for tilrettelæggelsen af undervisningen, at eleverne arbejder med såvel en shareholder og en stakeholder tilgang i forståelsen af effektiv beslutningstagning.

Det er gennem den induktive tilgang til undervisningen eleverne i særlig grad udfordres på deres faglige-, digitale-, innovative og globale kompetencer. Den induktive tilgang lægger desuden op til, at eleverne får mulighed for mere selvstændigt at arbejde med faglig formidling og konstruktion af faglige ræsonnementer. PBL tilrettelagte forløb er eksempel på, hvordan det induktive undervisningsprincip kan praktiseres.

Det er karakteristisk for et relativt metodetungt fag som finansiering, at der er behov for undervisning med afsæt i stoffet; fagets teori. Det er gennem den deduktive tilgang til undervisningen eleverne i særlig grad udfordres på deres faglige viden og færdigheder. Et klassisk deduktivt forløb i faget omfatter præsentation af en model og dets teorigrundlag efterfulgt af øvelsesopgaver. Det vil typisk være opgaver, der har fokus på at skabe modelforståelse, herunder forståelse for modellernes teknikaliteter, muligheder og begrænsninger.

Elevernes indflydelse på undervisningen skal integreres i hele forløbet, såvel hvad angår valg af supplerende stof, samspil med andre fag, tilrettelæggelse af de sammenhængende forløb, valg af arbejdsformer i øvrigt som ved valg af undervisningsmaterialer. Det er afgørende, at eleverne gennem undervisningsåret opnår forståelse

af, hvordan de mest aktivt og effektivt tilegner sig ny viden. Eleverne skal således sideløbende med, at der arbejdes for at nå de faglige mål, udvikle deres personlige kvalifikationer gennem en øget bevidsthed om egen læreproces.

3.2 Arbejdsformer

I fagbilaget står følgende:

"I undervisningen skal der anvendes afvekslende og elevaktiverende arbejdsformer, således at eleverne får muligheder for at analysere, dokumentere, formidle og diskutere eller vurdere problemer og løsninger. Der skal være progression i anvendelsen af arbejdsformer frem mod mere selvstændiggørende og studieforberedende arbejdsformer. Eleverne skal inddrages i planlægning af undervisningen, herunder valg af problemstillinger og arbejdsformer.

Inden for tre til fem kernestofområder gennemføres et antal PBL forløb, hvor eleverne mere selvstændigt arbejder ud fra en virkelighedsnær kontekst med identifikation af problemer, opstilling af arbejdsspørgsmål, besvarelse af spørgsmål, præsentation af løsninger og refleksioner over eget arbejde.

Undervisningen omfatter endvidere arbejde med øvelser med udgangspunkt i afgrænsede finansielle problemer med givne svarmuligheder og små cases med mere åbne problemstillinger."

Variation og progression

I finansiering vil variationen i undervisningen omfatte forskellige arbejdsformer i det mundtlige og skriftlige arbejde med udgangspunkt i forskellige typer af faglige problemstillinger og forskellige grader af elevdeltagelse.

Den faglige progression i undervisningen følger af, at de faglige problemstillinger udvides, at der arbejdes med flere genstandsfelter, og at konteksten bliver mere kompleks og virkelighedsnær.

Den læringsmæssige progression følger af, at undervisningen tilrettelægges med stigende grad af elevstyring; mindre stilladsering i tilrettelæggelsen. PBL forløb (problembaseret læring) er eksempel på undervisningsforløb, der giver stor mulighed for at inddrage eleverne i planlægningen af undervisningen, herunder valg af problemstillinger og arbejdsformer.

Klassiske forløb med øvelsesopgaver

Det er et grundtræk for undervisningen i finansiering, at eleverne træner deres viden og færdigheder gennem øvelsesopgaver. Det er konstruerede opgaver, hvor problemet er afgrænset og løsningsmetoden er givet. Det er opgaver, hvor der kun er én rigtig løsning. Opgaverne er ofte simple beregninger i tilknytning til det aktuelle kernestof. Det er almindeligt accepteret, at øvelsesopgaverne er nyttige til at træne eleverne i teknisk anvendelse af fagets modeller og vel også til at give eleverne en forståelse af modellernes muligheder og begrænsninger.

PBL forløb/opgaver

Det er ligeledes et grundtræk for undervisningen i finansiering, at der arbejdes med PBL forløb/opgaver. PBL opgaver bygger på virkelighedsnære, måske autentiske, problemstillinger, som kan stilles i samarbejde med lokale virksomheder. Det er opgaver, hvor problemet skal fortolkes, der skal vælges en metode, vælges faglige

værktøjer og søges information. Der er oftest flere måder at forstå problemet, flere måder at løse opgaven på, og der er altid flere rigtige svar.

Det er givet, at PBL opgaver er nyttige, når eleverne skal udfordres i forhold til deres faglige og studiemæssige kompetencer. PBL opgaverne sætter eleverne i situationer, hvor de ikke kun skal lave rutine opgaver, men også skal forholde sig til, reflektere og tilrettelægge deres eget arbejde frem mod en løsning; troværdige svar på det formulerede problem.

Skriftligt arbejde

Det skriftlige arbejde indgår i undervisningen. I forbindelse med det skriftlige arbejde er det vigtigt at bevidstgøre eleverne omkring fagets genrer og de spørgeformer, som anvendes til at initiere disse. I de økonomiske fag anvendes generelt følgende spørgeformer:

Taksonomi	Forklaring
Opstille, beregne, udarbejde m.fl.	Eleverne skal udføre en given behandling af finansielle data
Karakterisere	Eleverne skal beskrive væsentlige kendsgerninger omkring en virksomhed og den økonomiske situation
Redegøre	Eleverne skal give en samlet struktureret fremstilling af kendte finansielle forhold og problemstillinger
Sammenligne	Eleverne skal påvise ligheder og forskelle mellem undersøgte finansielle forhold
Forklare	Eleverne skal med brug af faglige termer anskueliggøre et komplekst finansielt forhold, en teori eller en model
Analysere	Eleverne skal, ved hjælp af fagets metoder og modeller samt gennem undersøgelse og bearbejdning af finansielle information, udarbejde en systematisk fremstilling af en finansiell problemstilling.
Diskutere	Eleverne skal belyse en finansiell problemstilling ved at sætte faglige synspunkter og argumenter op over for hinanden.
Vurdere	Eleverne skal ud fra faglige kriterier tage stilling til, hvordan undersøgte finansielle forhold må forventes at påvirke virksomhedens udvikling.

Inddragelse af elevernes forforståelse

I tilrettelæggelsen af undervisningen inddrages elevernes viden og kompetencer fra andre fag. Elevernes viden og kompetencer fra andre fag kan bidrage til perspektivering af emnerne og belysning af fagets almen dannende sider.

3.3 IT i undervisningen

I fagbilaget står følgende:

“It og medier anvendes i undervisningen som fagligt redskab og som støtte for elevernes læreproces i faget. Gennem undervisningen skal eleverne udvikle evnen til at anvende et bredt udsnit af digitale muligheder, herunder indgå i samarbejde med andre i digitale fællesskaber. Undervisningen skal bidrage til at udvikle elevernes evne til på reflekteret vis at udvælge, analysere og vurdere information og samtidig udvikle en kritisk tilgang til internettets teknologi og kommunikationsformer.”

It og medier fylder meget i undervisningen i finansiering, dels som værktøj i arbejdet med de økonomiske modeller og dels som redskab for læreprocesserne i undervisningen. Gennem undervisningen skal faget bidrage til at udvikle elevernes digitale dannelse; analytisk, kritisk og kreativ forståelse af it og medier.

Regnearket er det centrale værktøj i forbindelse med løsning af økonomiske opgaver. Regnearkets styrke ligger i programmets let tilgængelige og alligevel avancerede faciliteter. Regnearket indgår i undervisningen i forbindelse med behandlingen af økonomiske data; herunder udarbejdelse af simuleringer, følsomhedsanalyser, præsentationer og rapporter, økonomisk modellering m.fl.

Der er mange frit tilgængelige informationer på nettet om og af virksomhederne og deres adfærd og økonomiske situation. Det giver gode muligheder for at eksplicere mange af de teorier og modeller der arbejdes med i finansiering. Det giver desuden gode muligheder for at inddrage virkelighedsnære problemstillinger, eksempelvis i forbindelse med PBL forløb.

Der er et stort udbud af frit tilgængelige undervisningsplatforme og netbaserede applikationer, der kan understøtte læreprocesserne i faget. Det giver bl.a. gode muligheder for at kommunikere, samarbejde, viden dele og løbende vejlede eleverne. Det giver endvidere gode muligheder for at arbejde med virkelighedsnære formater og generer.

Virtuelle møderum er en nem måde at inddrage praksis i undervisningen. Brug gerne de virtuelle møderum til at invitere virksomhederne ind i undervisningen og fortælle om deres praksis. Bed eleverne forberede spørgsmål til emnet på forhånd. Spørgsmålene kan sendes til virksomheden og bruges som disposition for virksomhedens oplæg. Brug fx en ½ time af undervisningen på at:

- en lokal bank fortæller om deres ind- og udlånsprodukter for private og virksomheder
- en lokal bank fortæller om aktiemarkedet
- en lokal bilvirksomhed fortæller om leasing af biler
- en realkreditinstitution fortæller om forskellen på realkreditlån for private og virksomheder
- en lokal bank fortæller om digitalisering i bankverdenen

- en finanselev fortæller om sine arbejdsopgaver
- en lokal virksomhed fortæller om deres overvejelser i forbindelse med finansiering af deres aktiver
- en investeringsrådgiver fortæller om aktier og obligationer

Bed evt. eleverne notere deres spørgsmål undervejs, som efterfølgende kan gennemgås på klassen

3.4 Samspil med andre fag

I fagbilaget står følgende:

“Dele af kernestoffet og det supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til at styrke samspillet med de øvrige fag, fx matematik, virksomhedsøkonomi og engelsk, og den øvrige undervisning i elevens erhvervsuddannelse.”

Ved samspil med andre fag flyttes fokus til en fælles problemstilling eller et fælles genstandsfelt, som man ønsker at fordybe sig i. Fagene indgår med deres teori i den grad, de egner sig til at formulere løsninger på problemstillingerne eller i den grad fagets teori egner sig til at forklare de fænomener, eleverne skal beskrive. Samspil mellem fagene kan ud fra en didaktisk synsvinkel være relevant med henblik på at forbedre læringskvaliteten eller læringseffektiviteten. Finansiering kan på mange måde være med til i et samspil med andre fag at forbedre kvaliteten og effektiviteten i undervisningen

4 Dokumentation

I fagbilaget står følgende:

” De udarbejdede PBL forløb er elevens dokumentation i faget.”

Den skriftlige dokumentation i dokumentationsopgaven kan udformes fx som en præsentation, en rapport, en hjemmeside eller beregninger i et regneark. Er produktet en rapport bør det overvejes, hvordan rapporten skal præsenteres til prøven, fx om der udarbejdes beregninger eller figurer/tabeller, som er egnede til fremvisning og dermed som et godt udgangspunkt for en mundtlig fremlæggelse til prøven.

5 Evaluering

5.1 Løbende evaluering

I fagbilaget står følgende:

”Gennem individuel vejledning, brug af interne prøver og tilbagemeldinger på faglige aktiviteter skal eleverne undervejs i det samlede forløb bibringes en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål. Der skal desuden gennemføres aktiviteter, som får eleverne til selv at reflektere over faglig udvikling.

Specielt i forbindelse med PBL forløb inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. I tilbagemeldinger på skriftlige og mundtlige aktiviteter skal der ske en fokuseret vejledning med præcise anvisninger på forbedringer vedrørende anvendelse af fagets teori og faglige ræsonnementer”

Den løbende evaluering skal dels forholde sig til elevens kompetenceudvikling i forhold til de faglige mål og dels forbedre undervisningen. Endvidere skal den løbende evaluering forholde sig generelt til elevens læringssituation, arbejdsindsatsen, arbejdsbyrden, undervisningens tilrettelæggelse, elevernes indflydelse, holdets arbejdsmåder og lærerens indsats.

Tilbagemeldinger skal ske med en fokuseret vejledning og præcise anvisninger på, hvordan eleverne, og også den enkelte elev, kan forbedre anvendelsen af fagets teori og faglige ræsonnementer.

5.2 Afsluttende standpunktsbedømmelse

I fagbilaget står følgende:

”Når eleven har afsluttet undervisningen, afgives en standpunktskarakter. Eleven bedømmes i forhold til fagets mål, og karakteren gives på baggrund af elevens PBL forløb og øvrige præstationer og munder ud i en samlet vurdering af elevens kompetencer i faget”

Standpunktskarakteren er lærerens vurdering af elevens standpunkt ved undervisningens afslutning. Den gives i forhold til, i hvor høj grad eleven opfylder fagets mål på det tidspunkt, hvor karakteren gives. Standpunktskarakteren gives på baggrund af en samlet vurdering af elevens præstation og niveau.

5.3 Afsluttende prøve

I fagbilaget står følgende: ”

Prøveform a: Caseeksamen Niveau C	Prøveform b: Lodtrukken opgave Niveau C
<p>Prøven afholdes som en caseeksamen med en caseundervisningsdag og efterfølgende 30 minutters individuel mundtlig prøve.</p> <p>Caseundervisningsdag Caseundervisningsdagen foregår på skolen som en undervisningsdag på 6 klokke timer med underviser. Underviser forbereder 5-7 ukendte caseopgaver, som udleveres ved caseundervisningsdagens begyndelse. Elevens selvvalgte PBL forløb, jf. punkt 4, skal indgå i mindst én af de 5-7 ukendte caseopgaver. Opgavesættet, der danner grundlag for prøven, skal dække de væsentlige faglige mål i faget. Hver af de 5-7 caseopgaver består af et passende antal spørgsmål inden for et eller to faglige mål. Elevens løser alle 5-7 caseopgaver på skolen og afleverer casebesvarelsen individuelt til skolen ved caseundervisningsdagens afslutning.</p> <p>Mundtlig prøve Den mundtlige prøve påbegyndes 1. hverdag efter caseundervisningsdagen. Prøven består af 30 min. mundtlig eksamination inkl. votering. Elevens eksamineres i mindst to af de 5-7 caseopgaver, som eleven udarbejdede på caseundervisningsdagen. Caseopgaverne vælges af censor. Elevens præsenterer besvarelsen af caseopgaverne, og efterfølgende stiller eksaminator eksaminanden 2 ukendte almenfaglige spørgsmål relateret til den enkelte caseopgave, som eksaminator har forberedt inden prøven. De udarbejdede caseopgaver inkl. de 2 almenfaglige spørgsmål til hver caseopgave sendes sammen med en beskrivelse af undervisningen, herunder skolens formulering af PBL forløb, til censor ved prøve.</p>	<p>Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af et PBL forløb fra undervisningen, jf. pkt. 3.2., og en opgave med et antal spørgsmål og bilag. Opgaverne med bilag sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid. Eksaminationen er todelt. Den ene del består af eksaminandens korte præsentation, fem til syv minutter, af et selvvalgt PBL forløb fra undervisningen suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Den anden del tager udgangspunkt i den trukne opgave og former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator. Eksaminationstiden fordeles lige ligt mellem de to dele. Den enkelte opgave må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold. Et opgavesæt skal i al væsentlighed dække de faglige mål og kernestoffet</p>

Skolen vælger mellem prøveform a) og prøveform b). Dette gælder dog ikke, hvis faget er omfattet af bestemmelserne om caseeksamen, jf. bestemmelserne i § 9 i bekendtgørelse om grundfag, erhvervsfag og erhvervsrettet andetsprogsdansk, når faget gennemføres indenfor følgende uddannelser:

1. Detailhandelsuddannelse med specialer.
2. Eventkoordinatoruddannelsen.
3. Finansuddannelsen.
4. Handelsuddannelse med specialer.
5. Kontoruddannelse med specialer.

For caseeksamen henvises til særskilt vejledning.

Prøveform B

En god prøveafvikling forudsætter generelt at eksaminationsgrundlaget er i orden. Eksamensopgaverne skal indeholde et ukendt bilagsmateriale med et antal spørgsmål i tilknytning hertil. Eksamensopgaverne vil derfor normalt indeholde mindre artikler, grafer, oversigter og lignende.

Spørgsmålene til opgaverne skal lægge op til, at eksaminanden får lejlighed til at demonstrere evnen til at anvende sin faglige viden. Spørgeformerne skal være kendte fra undervisningen. Ligeledes er det væsentligt, at spørgsmålene er opbygget med stigende taksonomi, og i relation til elevens uddannelsesvalg.

Det anbefales, at eksamensopgaverne forsynes med en overskrift, der angiver kerne-stofområdet. Ligeledes er det væsentligt, at det udleverede bilagsmateriale er aktuelt, og at det er tilpasset længden af forberedelsestiden, således at ca. halvdelen af forberedelsestiden bruges til at sætte sig ind i bilagsmaterialet, og den anden halvdel bruges til at disponere svarene på de stillede spørgsmål. Der kan være mange informationer i tabeller, grafer, oversigter og lign. Det skal der tages hensyn til, når et bilagsmateriales omfang skal vurderes. I øvrigt er det væsentligt, at bilagsmaterialets læsbarhed er af en sådan kvalitet, at eksaminanden i forberedelsestiden ikke hæmmes af ulæselige artikler, tabeller eller grafer og uvedkommende tekst.

Den ene del af den mundtlige prøve omfatter eksaminandens korte præsentation af et selvvalgt PBL forløb fra undervisningen. Eksaminanden har 5-7 minutter til præsentationen og må derfor fokusere på de centrale analyser og konklusioner fra PBL forløbet. De uddybende spørgsmål tager afsæt i elevens præsentation, og er således ikke forberedte af hverken eksaminanden eller eksaminator.

Den anden del tager udgangspunkt i den trukne opgave og former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Karakteren fastsættes af censor og eksaminator i forening i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse. Karakteren meddeles efterfølgende eleven, gerne med en kort begrundelse

5.3.1 Eksaminationsgrundlag I fagbilaget står følgende:

” Ved prøveform a er eksaminationsgrundlaget elevens PBL forløb og elevens løsning af de 5-7 caseopgaver.

Ved prøveform b er eksaminationsgrundlaget elevens PBL forløb og elevens løsning af den ukendte lodtrukne opgave.”

Eksaminationsgrundlaget er det faglige stof eller materiale, der eksamineres ud fra. Ud fra eksaminationsgrundlaget skal det være muligt for eleven at demonstrere opnåelse af de faglige mål i faget.

I begge prøveformer indgår elevens PBL forløb (dokumentation) som eksaminationsgrundlag. I prøveform a) er eksaminationsgrundlaget tillige elevernes løsning af de caseopgaver, som censor udpeger som grundlag for eksaminationen, mens det i prøveform b) er løsningen af den ukendte lodtrukne opgave.

5.3.2 Bedømmelsesgrundlag

I fagbilaget står følgende:

” Ved prøveform a er bedømmelsesgrundlaget en helhedsvurdering af elevens løsning af caseopgaven og elevens mundtlige præstation.

Ved prøveform b er bedømmelsesgrundlaget en helhedsvurdering af elevens løsning af den ukendte lodtrukne opgave og elevens mundtlige præstation.”

Bedømmelsesgrundlaget er de produkter, processer eller præstationer, der gøres til genstand for bedømmelsen. Bedømmelsesgrundlaget i faget finansiering er en kombination af en helhedsbedømmelse og elevens mundtlige præstation.

Caseopgaven eller den ukendte lodtrukne opgave helhedsbedømmes, hvorfor også elevens skriftlige arbejde, herunder beregninger, indgår i bedømmelsen. I forhold til dokumentationsopgaven bedømmes udelukkende den mundtlige præstation, hvilket gælder for begge prøveformer.

Eleven skal kende bedømmelsesgrundlaget fra undervisningens begyndelse.

5.3.3 Bedømmelseskriterier

I fagbilaget står følgende:

” Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

I bedømmelse af elevens præstation i faget lægges bl.a. vægt på følgende:

- *Eleven udtrykker sig klart og præcist i et korrekt fagligt sprog*
- *Eleven inddrager konkrete, relevante og aktuelle eksempler fra praksis*
- *Eleven udviser forståelse for brugen af modeller og argumenterer for sine valg*
- *Eleven udfører beregninger med formler og korrekt resultat”*

I fagbilaget for finansiering er udformet 4 eksempler på bedømmelseskriterier på et overordnet plan. Eksemplerne kan bruges som rammer for arbejdet med bedømmelseskriterier på skolen i faget (gerne i forhold til arbejdet i undervisningen men også i forhold til elevens standpunktsbedømmelse), og ikke mindst som inspiration til at udforme mere konkrete bedømmelseskriterier i forhold til prøven i faget.

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET